

Ki segít, ha jön a cián?...

Baranyai Gábor
baranyai@obh.hu

I. A nagybányai baleset hatása az uniós jogalkotásra

Politikai válaszok

- ◆ két tagjelölt ország – az EU külső szereplő
- ◆ Baia Mare Task Force – Európai Bizottság
- ◆ kínos szerep – kiegyenlítő törekvések (mindkét fél kicsit hibás)

Jogpolitikai válaszok

- ◆ A bányászati ipar „szent tehén” státuszának vége
- ◆ Széleskörű jogszabály-módosítás/-alkotás
 - bányászati hulladék irányelv (2006/21/EK)
 - környezetvédelmi felelősség irányelv (2004/35/EK)
 - a veszélyes anyagokkal kapcsolatos jelentős balesetek ellenőrzéséről szóló (SEVESO) irányelv (1996/82/EK) módosítása
 - közösségi vízvédelmi szabályok elfogadása, módosítása (felszín alatti víz – 2006/118/EC, felszíni víz – 2008/105/EK)

II. Vizsgálandó kérdések

- ◆ a környezeti hatások előzetes felmérése
- ◆ a meglévő és jövőbeni szennyezés megakadályozása
- ◆ a környezeti károk helyreállítása
- ◆ a tagállamok közti együttműködés
- ◆ a társadalmi részvétel
- ◆ a közösségi jog kikényszerítése

III. A környezeti hatások előzetes felmérése

- ◆ a jelentős környezeti hatással járó tevékenységek tipikusan környezeti hatásvizsgálat-kötelesek (85/337/EK irányelv)
- ◆ ciános technológiákkal működő bányászati tevékenységek, műveletek széles köre vizsgálat-köteles (I.9., 10., 15., 19., 21., II.2., 10.)
- ◆ a hatásvizsgálat
 - széles körű társadalmi részvételi és
 - nemzetközi együttműködési lehetőséget biztosít
- ◆ komoly eljárási akadályok

IV. A szennyezés megakadályozása, csökkentése

Keretszabályok

- ◆ Ipari szabályozás (IPPC - 96/61/EK)
 - a legjobb elérhető technika bevezetésének és fenntartásának általános követelménye a bányászatban
 - általános előírások a környezetterhelés műszaki és operatív csökkentésére
- ◆ Hulladékkezelési követelmények (2008/98/EK)
 - a hulladékot oly módon kell hasznosítani vagy ártalmatlanítani, hogy az ne veszélyeztesse az emberi egészséget illetve a környezetet, így különösen, hogy az ne jelentsen veszélyt a vízre, levegőre, talajra, növényekre és állatokra
 - Görögország kontra Bizottság
- ◆ Általános vízvédelmi szabályok (2000/60/EK)
 - jó vízállapot elérése (felszíni vizek esetén: jó ökológiai állapot is!)
 - a vizek állapotromlásának tilalma
 - veszélyes-anyag kibocsátási korlátok

Műszaki jogszabályok

- bányászati hulladék (2006/21/EK)
 - általános statikai, környezetvédelmi, biztonsági tervezési követelmény
 - előírások a zagy tározók ciántartalmára vonatkozóan
 - az üzemeltetőnek a bezárásra valamint az utógondozásra vonatkozó kötelezettségeinek meghatározás
 - kötelező pénzügyi biztosítékot ír elő, amelynek fedeznie kell a rehabilitáció költségeit

- a hulladéklerakás (1999/31/EK)
 - ◆ a lerakók (hulladékkezelő létesítmények) szigetelése, a csurgalékvizek megfelelő ellenőrzését, a szivárgás megakadályozásának előírása
- a veszélyes anyagokkal kapcsolatos jelentős balesetek ellenőrzése (SEVESO - 1996/82/EK)
 - ◆ kötelezettség a létesítmény által kezelt/tárolt veszélyes anyag mennyiségétől függően – biztonsági politika, illetve biztonsági jelentés készítésére
 - ◆ belső és küldő védelmi tervek kidolgozása
- közösségi vízvédelmi jogszabályok
 - ◆ felszín alatti vizek védelme (2006/118/EC)
 - ◆ felszíni vizek védelme a veszélyes anyagok kibocsátásával szemben (2008/105/EK)

V. Felelősség a környezeti károk helyreállításáért

2004/35/EK irányelv

- ◆ a veszélyes anyagokkal kapcsolatos bányászati tevékenységek kapcsán helyreállítási kötelezettség környezet károsodás esetén
- ◆ a felelősség objektív (tárgyi), független az üzemeltető vétkességétől
- ◆ a helyreállítás mértéke, terjedelme elvben nem korlátozott – valamennyi talajban, vízben, természetben okozott kárra kiterjed
- ◆ a reparáció célja az eredeti állapot visszaállítása, vagy a vissza nem állítható természetes erőforrások pótlása
- ◆ nemcsak nemzeti szinten, hanem más tagállam vonatkozásában is érvényesül
- ◆ DE:
 - Nincs kötelező pénzügyi garancia
 - Nincs mögöttes állami felelősség

VI. Tagállamok közötti együttműködés

- ◆ széleskörű együttműködési kötelezettség
 - határon átnyúló környezeti hatások előzetes felmérése (hatásvizsgálati irányelv),
 - az ilyen típusú létesítmények engedélyezése (IPPC, bányászati hulladék irányelv)
 - a szennyezések/környezeti károk helyreállítása (felelősségi irányelv) kapcsán
- ◆ A közös vízgyűjtő kerületeken együttműködési kötelezettség (víz keretirányelv)
 - Az Európai Bizottság közvetítő szerepe

VII. Társadalmi részvétel

- ◆ Részvétel a döntéshozatalban: lakossági részvétel a releváns hatásvizsgálati, engedélyezési és tervezési eljárásokban.
 - egyrészt a kibocsátó állam lakosságának részvétele,
 - másrészt a hatásviselő állam érintett lakosságának részvétele
- ◆ Adatnyilvánosság (2003/4/EK irányelv)
 - bárki, érdekeltségre tekintet nélkül betekintést nyerhet a környezetre vonatkozó információk legszélesebb körébe
 - engedély iránti kérelmek, a létesítmények környezeti jelentései, a hatástanulmányok stb., azaz a hatóságok rendelkezésére álló legtöbb információ

VIII.A közösségi jog kikényszerítése

- ◆ Az Európai Bizottság
 - Kötelezettségszegési eljárás
 - Kikényszerítés (bírság)
- ◆ Más tagállam
- ◆ Az Európai Parlament
- ◆ Panaszjelzés

IX. Következtetések

- ◆ teljességgel megváltozott jogi környezet
- ◆ eljárási és műszaki uniós szabályok széles csokra
- ◆ a nemzeti bíróság előtt közvetlen kikényszeríthetőség
- ◆ csodafegyver: az uniós szupranacionális jogérvényesítés
- ◆ megváltozott politikai közeg